

ספר משנה תורה

הוא היד החזקה לרבינו משה בן מימון

נערך, סודר והודפס מחדש
בכרך אחד
עם פיסוק ועם האיזכורים מהמקרא
מלווה בחמשה מפתחות

בעריכת

צבי ה. פרייזלר

הוצאת כתובים • ירושלים

על המפתחות

המפתחות של ספר "משנה תורה" נועדו להקל על השימוש בו.

חמשת המפתחות הכלולים בכרך זה, הינם פרי עבודת מחקר במשך כעשר שנים ומהווים עבודה ראשונית ייחודית במיפתוח ה"משנה תורה".

בעזרת חמשת המפתחות יכול המעיין לאתר במהירות כל נושא ב"משנה תורה" ברמה הכללית או ברמה המפורטת.

חמשת המפתחות הינם:

- א. **רשימת הספרים וההלכות**
במפתח מובאים שמות הספרים וההלכות כפי סדרם ב"משנה תורה" עם הפניה לעמוד ב"משנה תורה".
- ב. **מפתח אלפביתי של הספרים וההלכות**
במפתח כלולים שמות הספרים וההלכות שב"משנה תורה", כשהם ערוכים בסדר אלפביתי, עם הפניה לעמוד ב"משנה תורה".
- ג. **מפתח הערכים הראשיים וההפנייתיים**
במפתח כלולים שמות הערכים הראשיים וההפנייתיים של כל נושא שבמפתח הערכים המפורט עם הפניה לעמוד שבמפתח הערכים המפורט.
- ד. **מפתח הערכים המפורט**
במפתח הערכים המפורט מובאים הערכים הראשיים, המשניים וההפנייתיים של הנושאים הקיימים ב"משנה תורה", לפי נושאים ובסדר אלפביתי.
המפתח מפנה לפרק, להלכה ולעמוד ב"משנה תורה", או למצווה ולעמוד ב"משנה תורה".
- ה. **מפתח איזכורים מהמקרא**
במפתח זה נערכו האיזכורים מהמקרא הקיימים ב"משנה תורה", לפי סדר ספרי המקרא.
במפתח מובאים האיזכורים מהמקרא לפי הספר, הפרק והפסוק עם הפניה לפרק, להלכה ולעמוד ב"משנה תורה" או למצווה ולעמוד ב"משנה תורה".

התוכן הכללי

ז	על המפתחות
ט	צילום עמוד מכתב ידו של הרמב"ם מספר "משנה תורה"
יא	התוכן הכללי
	צילום עמוד מספר "משנה תורה" של הרמב"ם
יב	של הרמב"ם שונצינו הר"נ (1490)
יג	פתח דבר למהדורה השניה
יד	פתח דבר למהדורה הראשונה
יח	רשימת הספרים וההלכות
יט	מפתח אלפביתי של הספרים וההלכות
כ	מפתח הערכים הראשיים וההפנייתיים
כב	מפתח הערכים המפורט
קיט	מפתח איזכורים מהמקרא
1	הקדמת הרמב"ם
4	מנין המצוות, מצות עשה
8	מנין המצוות, מצוות לא תעשה
15	תוכן עניינים של הספרים, ההלכות והמצוות
31	ספר המדע
67	ספר אהבה
113	ספר זמנים
199	ספר נשים
255	ספר קדושה
307	ספר הפלאה
343	ספר זרעים
407	ספר עבודה
475	ספר הקרבנות
505	ספר טהרה
593	ספר נזיקין
635	ספר קנין
681	ספר משפטים
729	ספר שופטים

English Section

Table of Contents	III
On the Indexes	IV
Foreword to the Second Edition	V
Foreword to the First Edition	XI

מפתח אלפביתי של הספרים וההלכות

<p>צ</p> <p>93 ציצית</p> <p>529 צרעת, טומאת</p> <hr/> <p>ק</p> <p>255 קדושה</p> <p>107 קדיש, נוסח</p> <p>178 קידוש החדש</p> <p>635 קנין</p> <p>477 קרבן פסח</p> <p>475 קרבנות</p> <p>69 קריאת שמע</p> <hr/> <p>ך</p> <p>626 רוצח ושמירת הנפש</p> <hr/> <p>ש</p> <p>690 שאלה ופקדון</p> <p>546 שאר אבות הטומאות</p> <p>309 שבועות</p> <p>155 שביתת יום טוב</p> <p>153 שביתת עשור</p> <p>115 שבת</p> <p>490 שגגות</p> <p>729 שופטים</p> <p>169 שופר וסוכה ולולב</p> <p>671 שותפין</p> <p>295 שחיטה</p> <p>683 שכירות</p> <p>661 שכנים</p> <p>669 שלוחין ושותפין</p> <p>397 שמיטה ויובל</p> <p>69 שמע, קריאת</p> <p>175 שקלים</p> <hr/> <p>ת</p> <p>45 תלמוד תורה</p> <p>502 תמורה</p> <p>445 תמידין ומוספין</p> <p>192 תעניות</p> <p>תפילין ומזוזה וספר תורה</p> <p>83 תפילה וברכת כהנים</p> <p>71 תפילות כל השנה,</p> <p>105 סדר ונוסח</p> <p>360 תרומות</p> <p>59 תשובה</p>	<p>165 מצה</p> <p>מצות לא תעשה,</p> <p>8 מנין המצות</p> <p>מצות עשה,</p> <p>4 מנין המצות</p> <p>584 מקואות</p> <p>משכב ומושב,</p> <p>539 מטמאי</p> <p>681 משפטים</p> <p>653 מתנה, זכיה</p> <p>352 מתנות עניים</p> <hr/> <p>נ</p> <p>נדרים</p> <p>317 נזיקין</p> <p>593 נזירות</p> <p>327 נזקי ממון</p> <p>595 נחלות</p> <p>721 נטע רבעי</p> <p>386 נערה בתולה</p> <p>248 נשים</p> <p>199</p> <hr/> <p>ס</p> <p>סדר תפילות כל השנה והנוסח</p> <p>105 סוטה</p> <p>250 סוכה</p> <p>171 סנהדרין והעונשין המסורים להם</p> <p>731 ספר תורה</p> <p>88</p> <hr/> <p>ע</p> <p>עבדים</p> <p>675 עבודה</p> <p>407 עבודת כוכבים</p> <p>וחקותיהם</p> <p>50 עבודת יום הכפורים</p> <p>464 עדות</p> <p>744 עירובין</p> <p>145 עניים, מתנות</p> <p>352 ערכין וחרמים</p> <p>335 עשור, שביתת</p> <p>153</p> <hr/> <p>פ</p> <p>פסולי המוקדשין</p> <p>452 פסח, קרבן</p> <p>477 פקדון</p> <p>692 פרה אדומה</p> <p>521</p>	<p>242 חליצה</p> <p>163 חמץ ומצה</p> <p>197 חנוכה</p> <p>335 חרמים, ערכין</p> <hr/> <p>ט</p> <p>טהרה</p> <p>505 טומאת אוכלין</p> <p>558 טומאת מת</p> <p>507 טומאת צרעת</p> <p>529 טוען ונטען</p> <p>711</p> <hr/> <p>י</p> <p>יבום וחליצה</p> <p>240 יובל</p> <p>403 יום טוב, שביתת</p> <p>155 יום הכיפורים,</p> <p>464 עבודת</p> <p>33 יסודי התורה</p> <hr/> <p>כ</p> <p>כהנים, ברכת</p> <p>81 כלאים</p> <p>345 כלי המקדש</p> <p>414 והעובדים בו</p> <p>568 כלים</p> <hr/> <p>ל</p> <p>לוה, מלוה</p> <p>695 לולב</p> <p>174</p> <hr/> <p>מ</p> <p>מאכלות אסורות</p> <p>278 מגילה וחנוכה</p> <p>195 המדע</p> <p>31 מוספין</p> <p>449 מזוזה</p> <p>87 מזיק, חובל</p> <p>620 מחוסרי כפרה</p> <p>499 מטמאי משכב ומושב</p> <p>539 מילה</p> <p>103 מכירה</p> <p>637 מלוה ולוה</p> <p>695 מלכים ומלחמותיהם</p> <p>765 ממרים</p> <p>754 מעילה</p> <p>468 מעשה הקרבנות</p> <p>432 מעשר</p> <p>372 מעשר שני ונטע רבעי</p> <p>381 מפטיר בנביא</p> <p>110</p>	<p>א</p> <p>עמוד</p> <p>615 אבידה</p> <p>758 אבל</p> <p>67 אהבה</p> <p>257 איסורי ביאה</p> <p>427 איסורי מזבח</p> <p>201 אישות</p> <hr/> <p>ב</p> <p>ביאת המקדש</p> <p>421 בית הבחירה</p> <p>409 בכורות</p> <p>485 בכורים</p> <p>388 ברכות</p> <p>95 ברכות אמצעיות,</p> <p>108 נוסח</p> <p>109 ברכת המזון, נוסח</p> <p>81 ברכת כהנים</p> <hr/> <p>ג</p> <p>גזילה ואבידה</p> <p>609 גירושין</p> <p>225 גניבה</p> <p>604</p> <hr/> <p>ד</p> <p>דעות</p> <p>39</p> <hr/> <p>ה</p> <p>הגדה, נוסח</p> <p>168 המדע</p> <p>31 הפלאה</p> <p>307</p> <hr/> <p>ו</p> <p>וידוי, נוסח</p> <p>109</p> <hr/> <p>ז</p> <p>זכיה ומתנה</p> <p>653 זמנים</p> <p>113 זרעים</p> <p>343</p> <hr/> <p>ח</p> <p>חגיגה</p> <p>483 חובל ומזיק</p> <p>620</p>
--	---	---	---

מפתח הערכים המפורט

ההפניות הן לפרק, להלכה, ולעמוד או למצווה ולעמוד ב"משנה תורה"

א	אב	אבהות	אבידה
השבת אבידה (המשך) – מודה במקצת – מודה במקצת – מודה במקצת – שיכול לכפור – מומר – מלווה או לווה שנתנו – בטעות יותר – מקום ההשבה – של מקרקעין יא,כ 618; טו,ד 618 – לנכרי – בסימנים יא, ו 615; יד, א 617; טו, ח 618; טז, א 618; יח, ג 619; יח, ו 619 – בעדים – פחות משווה פרוסה יא, יב 615; יג, ח 617 – פסור מחובת ההשבה – יא, ז 616; יח 616; יג, ג 632 – ריבוי אבירות – דין קדימה ה, א 47; יב, א 616 – ריבוי השבות – לרשע – שטרות – ראה אבידה – שטרות – שכר משיב אבידה, ז, א 321; יב, ג 616 – לתלמיד חכם – זכיה באבידה – אבירות בעל חיים – כשאין בה סימן – טו, א 618; טז, א 619 – בבית שהיה מושכר – בגל או בכותל ישן – משהכריז ולא באו הבעלים – בחנות – ביאוש בעלים – יא, ז 615; יד, א 617; יו, ו 617 – על ידי אחר – בפירות שקנה או קיבל טו, ב 619 – על ידי קנין – ארבע אמות – על ידי קנין חצר – טז, ח 619; יז, ב 619 – זמן אכילה של שכיר – יב, ב 689 – חזקה – ראה חזקה – באבידה – בחרש – מציאתו יז, ד 619; יז, יב 619 – טוען שנגנבה האבדה – כשנמצא ששיקר – טיפול באבידה – זכות המוצא לשיפוי יג, יס 617 – חובת המוצא יא,טו 616; יג, א 617	אבל – אבלות מופרות יא 764 – אבלות תכופה ו, יג 761 – בדין – ה, יד 760 – הודעה לחולה – על פטירה ת, ד 761 – בחנוכה – יא, ג 763 – ביום טוב – י, ג 762; י, ח 763; יא, א 763 – בחול המועד – יא, א 763 – ביום טוב שני – י, ס 763; יא, א 763 – ביום כפורים – י, ג 762 – יציאה מהבית – ז, ה 761 – ישיבה – ז, ה 761 – במקומו – ה, יז 760 – על הארץ – כיבוס וגיהוץ ה, ג 760; ו, ב 761 – כפיית המטה ד, ט 760; ה, יח 760 – לבישת בגדים חדשים או מגוחצים ה, ג 760; ו, ד 761 – כשמת בסמוך לחתונה יא, ח 763 – כשהמת צלוב – ו, יא 761 – נודע שמת לו קרוב ז, ד 761 – נעילת נעליים ה, ו 760 – נשואין ה, ה 760; ו, ה 761 – בסוכות – חיובו בסוכה ו, ג 173 – סעודת הבראה ד, ט 760; יג, ז 764 – עשיית מלאכה ה, ז 760; ח 761 – כפורים יא, ג 763 – פריעת ראש ה, יס 760 – קודם קבורה ואחריה – א, ב 758; ד, ו 760 – בקריאת שמע ד, ג 71; ד, ו 760 – קריעה י, י 123; ו, כג 160; ה, א 761; ט, א 762; יא, א 763 – בראש חודש – יא, ג 763 – בראש השנה – י, ג 762 – רחיצה וסיכה ה, ג 760 – שאילת שלום ה, א 760; כ 760 – שבעה ימי אבלות – איסורים ה, א 760; יג, י 764 – בשבעת ימי המשתה – יא, ז 763 – בשבת – ד, ו 760; י, א 762 – שמועה על קרוב שמת – ו, ס 480; ז, א 761 – שמחת רעים – ו, ו 761 – שלושים ימי אבלות – ו, א 760; ו, א 761 – איסורים – ו, יב 761; ז, ה 761 – בתלמוד תורה ה, טו 760 – תספורת ז, יח 161; ה, ב 760 – ו, ג 761; י, ה 762 – תפילין – ד, ס 760 – תשמיש המיטה ה, ה 760; ו, ה 761 – על אב בית דין – ט, יד 762	ראה הורים וילדים – ראה הורים וילדים יוחסין – אבהות – אבידה לדעת – פטור מלהשיב יא, יא 615; ז, ט 725 – אחריות המוצא – שמירת האבידה יא, יד 615; ד, ד 606; יג, א 617 – איסור לגעת באבידה – כשנמצא דרך הינוח – טו, א 618; טז, ז 619 – במתנת שכיב מרע – שטר מתנת שכיב מרע – שאבד ונמצא – השבתו למי – בעל ואשה – ראה בעל ואשה – מציאת האשה – גדרה – של גט – ראה גם גרושין – גט – אבדן הגט – השבתו לאיש – או לאשה – של גט שחרור – השבתו לעבד – או לאדון – הורים וילדים – ראה הורים וילדים – זכויות האב בבתו – הקטנה – מציאתה – זכויות האב בילדיו – מציאת ילדיו – השבת אבידה – רד 7; ו, א 612; יא, א 615 – אסופי – טו, כו 271 – אפיקורס ועובד עבודה זרה – יא, ב 615 – דבר המויק – טו, יז 618 – הכרזה ד, ג 61; יא, ג 616; יד, ג 617; טו, ב 618 – התעלמות מהאבידה – רסט 12; יא, א 615 – ביאוש שלא מדעת יד, ה 617 – לפי כבוד המוצא – יא, יג 616; יא, יז 616	ירושה – ירושה – ראה ירושה – אלמנה ועובן הבעל – מציאתה – כתובה – ראה כתובה – אבידה – מכירת האבידה והשכרתה – במעשר שני – מציאת פירות או כסף ו, ח 385 – מציל רכוש חבירו יא, כ 616; טו, ד 618 – ראה גם מציל ממון חבירו – משכון של עני – ג, ח 606 – בפקדון ז, א 603; ז, יב 604 – במתנה – שטר מתנה שאבד ונמצא – השבתו למי – יח, ס 620 – בפועל – מציאתו – ט, יא 688 – בעבד – זכות האדון באבידה יז, יג 619 – בקסן – מציאתו יז, יב 619 – שבועה – ראה גם שבועה – שבועת הפקדון – כמוצא אבידה יג, יס 617 – בשבת – ו, כב 120; כ, ז 133 – מצא ספר תורה – יט, כה 133 – מצא תפילין – יט, כג 133 – של שוכר – השבתו למי – בשוטה – מציאתו יו, יב 619 – שומר אבידה – ראה אבידה – אחריות המוצא – שטרות – החזרתם לבעליהם יח, יג 620 – שטר חוב – השבתו לבעליו יח, א 619; יד, יד 703 – השבתו על פי סימנים יח, ג 619 – השיב שטר שדינו לא להחזיר יח, יד 620 – שימוש באבידה – ו, ו 612; יג, יא 617; יז, יב 617 – בתלמיד חכם – ראה גם טומאה וטהרה – טומאת מת – תפילה – קדיש

מנין המצות להרמב"ם זצ"ל

מצות עשה

א	מצוה ראשונה ממצות עשה, לידע שיש שם אלוה, שנאמר אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ב).	לד	לשאת את הארון על הכתף כשנושאים אותו, שנאמר עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו (במדבר ז, ט).
ב	ליוחדו, שנאמר ה' אלהינו ה' אחד (דברים ו, ד).	לה	למשוח כהנים גדולים ומלכים בשמן המשחה, שנאמר שמן משחת קדש (שמות ל, לא).
ג	לאהבו, שנאמר ואהבת את ה' אלהיך (דברים ו, ה).	לו	להיות הכהנים עובדים במקדש משמרות משמרות ובמועדים עובדים כאחד, שנאמר וכי יבא הלוי וגוי לבד ממכריו על האבות (דברים יח, ח).
ד	ליראה ממנו, שנאמר את ה' אלהיך תירא (דברים ו, יג).	לז	להיות הכהנים מטמאים לקרוביהן ומתאבלין עליהן כשאר קרוביהם שהן מצווין להתאבל, שנאמר לה יטמא (ויקרא כא, ג).
ה	להתפלל, אליו שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם (שמות כג, כה), ועבודה זו תמלה.	לח	להיות כהן גדול נושא בתולה, שנאמר והוא אשה בבתוליה יקח (ויקרא כא, יג).
ו	לדבקה בו, שנאמר ובו תדבק (דברים י, כ).	לט	להקריב תמידין בכל יום, שנאמר שנים ליום עולה תמיד (במדבר כח, ג).
ז	להשבע בשמו, שנאמר ובשמו תשבע (דברים י, כ).	מ	להקריב כהן גדול מנחה בכל יום, שנאמר זה קרבן אהרן ובניו (ויקרא ו, יג).
ח	להרמות בדרכיו הטובים והישרים, שנאמר והלכת בדרכיו (דברים כח, ט).	מא	להוסיף קרבן אחד בכל שבת, שנאמר וביום השבת שני כבשים (במדבר כח, ט).
ט	לקדש את שמו, שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל (ויקרא כב, לב).	מב	להוסיף קרבן בכל ראש חדש וראש חדש, שנאמר ובראשי חדשיכם (במדבר כח, יא).
י	לקרות קריאת שמע פעמים ביום, שנאמר ודברת בס בשכבך ובקומך (דברים ז, ז).	מג	להוסיף קרבן בחג הפסח, שנאמר שבעת ימים תקריבו אשה לה' (ויקרא כג, לו).
יא	ללמוד תורה וללמדה, שנאמר ושנתם לבניך (דברים ו, ז).	מד	להקריב מנחת העומר ממחרת יום ראשון של פסח עם כבש אחד, שנאמר והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן (ויקרא כג, י).
יב	לקשור תמילין בראש, שנאמר והיו לטוטפות בין עיניך (דברים ו, ח).	מה	להוסיף קרבן ביום עצרת, שנאמר וביום הבכורים וגו' (במדבר כח, כו).
יג	לקשור תמילין ביד, שנאמר וקשרתם לאות על ירך (דברים ו, ח).	מו	להביא שתי הלחם עם הקרבנות הקריבים בגלל הלחם ביום עצרת, שנאמר ממושבותיכם הביאו לחם תנופה (ויקרא כג, יז).
יד	לעשות ציצית, שנאמר ועשו להם ציצית (במדבר טו, לח).	מז	להוסיף קרבן בראש השנה, שנאמר ובחדש השביעי באחד לחדש (במדבר כט, א).
טו	לקבוע מזוזה, שנאמר וכתבתם על מזוזות ביתך (דברים ו, ט).	מח	להוסיף קרבן ביום הצום, שנאמר ובעשור לחדש השביעי מקרא קודש יהיה לכם (במדבר כט, ז).
טז	להקהל את העם לשמוע התורה במוצאי שביעית, שנאמר הקהל את העם (דברים לא, יב).	מט	לעשות עבודת היום ביום הצום, שנאמר בזאת יבא אהרן אל הקודש בפר בן בקר (ויקרא טו, ג ואילך), וכל העבודה הכתובה בפרשת אחרי מות.
יז	לכתוב כל איש ספר תורה לעצמו, שנאמר כתבו לכם את השורה הזאת (דברים לא, יט).	נ	להוסיף קרבן בחג הסוכות, שנאמר והקדבתם עולה אשה ריח ניחוח (במדבר כט, יג).
יח	לכתוב המלך ספר תורה לעצמו, יתר על אחד של כל אדם, ויהיו לו שתי תורות, שנאמר וכתב לו את משנה התורה הזאת (דברים יז, יח).	נא	להוסיף קרבן ביום שמיני עצרת, כי רגל בפני עצמו הוא, שנאמר וביום השמיני (במדבר כט, לה).
יט	לברך אחר המזון, שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך (דברים ח, י).	נב	לחוג הרגלים, שנאמר שלש רגלים תחוג לי (שמות כג, יד).
כ	לבנות בית הבחירה, שנאמר ועשו לי מקדש (שמות כה, ח).	נג	להראות ברגלים, שנאמר שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך (שמות לד, כג).
כא	ליראה מבית המקדש, שנאמר ומקדשי תיראו (ויקרא יט, ל).	נד	לשמוח ברגלים, שנאמר ושמחת בחגך (דברים טו, יד).
כב	לשמור בית זה תמיד, שנאמר ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות (במדבר יח, ב).	נה	לשחוט כבש הפסח, שנאמר ושחטו אותו כל קהל וגו' (שמות יב, ו).
כג	להיות הלוי עובד במקדש, שנאמר ועבד הלוי (במדבר יח, כג).	נו	לאכול בשר פסח צלי בלילי חמשה עשר בניסן, שנאמר ואכלו את הבשר וגו' (שמות יב, ח).
כד	לקדש הכהן ידיו ורגליו בשעת העבודה, שנאמר ורחצו אהרן ובניו וגו' (שמות ל, ט).	נז	לעשות פסח שני, שנאמר בחדש השני בארבעה עשר יום לחדש תעשו אותו במועדו (במדבר ט, יא).
כה	לערוך נרות במקדש, שנאמר יערוך אותו אהרן ובניו (שמות כו, כא).	נח	לאכול את בשר פסח שני על מצה ומרור, שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו (במדבר ט, יא).
כו	לברך הכהנים את ישראל, שנאמר כה תברכו את בני ישראל (במדבר ו, כג).	נט	לתקוע בחצוצרות על הקרבנות ובשעת הצרות, שנאמר ותקעתם בחצוצרות (במדבר י, י).
כז	להסדיר לחם ולבונה לפני ה' בכל שבת, שנאמר לחם פנים לפני תמיד (שמות כה, ל).	ס	להיות כל קרבנות בהמה מיום שמיני והלאה, שנאמר מיום השמיני והלאה (ויקרא כב, כז).
כח	להקטיר הקטרת פעמים ביום, שנאמר והקטיר עליו אהרן את קטרת הסמים (שמות ל, ז).		
כט	להבעיר אש במזבח העולה תמיד, שנאמר אש תמיד תוקד על המזבח (ויקרא ו, ז).		
ל	להרים את הדשן מעל המזבח, שנאמר והרים את הדשן (ויקרא ו, ג).		
לא	לשלת טמאים ממחנה שכינה שהוא המקדש, שנאמר וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא נפש (במדבר ה, ב).		
לב	לחלוק כבוד לזרעו של אהרן ולהקרימו לכל דבר שבקדושה, שנאמר וקדשתו (ויקרא כא, ח).		
לג	להלביש הכהנים לעבודה בגדי כהונה, שנאמר ועשית בגדי קדש (שמות כח, ב).		

50	הלכות עבודת כוכבים ומזלות וחוקות העכו"ם	עמוד	33	הלכות יסודי התורה
59	הלכות תשובה	39	הלכות דעות	
		45	הלכות תלמוד תורה	

33 הלכות יסודי התורה

יש בכללן עשר מצות, שש מצות עשה וארבע מצות לא תעשה, וזהו פרטן:

(א) לידע שיש שם אלוה.	(ד) לאהבו.	(ח) שלא לאבד דברים שנקרא שמו עליהם.
(ב) שלא יעלה במחשבה שיש שם אלוה	(ה) ליראה ממנו.	(ט) לשמוע מן הנביא המדבר בשמו.
זולתי ה'.	(ו) לקדש שמו.	(י) שלא לנסותו.
(ג) ליחרו.	(ז) שלא לחלל את שמו.	

39 הלכות דעות

יש בכללן אחת עשרה מצות, חמש מצות עשה, ושש מצות לא תעשה, וזהו פרטן:

(א) להרמות בדרכיו.	(ה) שלא לשנא אחים.	(ט) שלא לילך רכיל.
(ב) להרבק ביודעיו.	(ו) להוכיח.	(י) שלא לנקום.
(ג) לאהוב את הריעים.	(ז) שלא להלבין פנים.	(יא) שלא לנטור.
(ד) לאהוב את הגרים.	(ח) שלא לענות אומללין.	

45 הלכות תלמוד תורה

יש בכללן שתי מצות:

(א) לתלמוד תורה	(ב) לכבד מלמדיה ויודעיה.
-----------------	--------------------------

50 הלכות עבודת כוכבים וחקות העובדי כוכבים*

יש בכללן אחת וחמשים מצות, שתי מצות עשה, ותשע וארבעים מצות לא תעשה, וזהו פרטן:

(א) שלא לפנות אחר עבודת כוכבים.	(יט) שלא להתעבא בשמה.	(לד) שלא יחון עליהם.
(ב) שלא לתור אחר הרהור הלב וראיית עינים.	(כ) שלא לשמוע מן המתנבא בשמה.	(לה) שלא ישבו בארצנו.
(ג) שלא לגדף.	(כא) שלא להתנבא בשקר ואפילו בשם ה'.	(לו) שלא לנהוג כמנהגותיהם וכמלבושיהם.
(ד) שלא יעבוד אותה כדרך עבודתה.	(כב) שלא לגור מהריגת נביא שקר.	(לז) שלא לנחש.
(ה) שלא ישתחוה לה.	(כג) שלא לישבע בשם עבודת כוכבים.	(לח) שלא לקסום.
(ו) שלא לעשות פסל לעצמו.	(כד) שלא לעשות אוב.	(לט) שלא לעונן.
(ז) שלא לעשות פסל ואפילו לאחרים.	(כה) שלא לעשות ידעוני.	(מ) שלא לחבר חבר.
(ח) שלא לעשות צורות ואפילו לנוי.	(כו) שלא להעביר למולך.	(מא) שלא לדרוש אל המתים.
(ט) שלא להדיח אחרים אחריה.	(כז) שלא להקים מצבה.	(מב) שלא לשאול באוב.
(י) לשרוף עיר הנדחת.	(כח) שלא להשתחוות על אבן משכית.	(מג) שלא לשאול בידעוני.
(יא) שלא לבנותה.	(כט) שלא לטע אשרה.	(מד) שלא לכשף.
(יב) שלא ליהנות מכל ממונה.	(ל) לאבד עבודת כוכבים וכל הנעשה בשבילה.	(מה) שלא להקיף פאת הראש.
(יג) שלא להפסית יחיד לעברה.	(לא) שלא ליהנות בעבודת כוכבים ומשמשיה.	(מו) שלא להשחית פאת זקן.
(יד) שלא לאהוב המסית.	(לב) שלא ליהנות בציפוי נעבד.	(מז) שלא יעדה איש עדי אשה.
(טו) שלא לעזוב שנאתו.	(לג) שלא לכרות ברית לעובדי עבודת כוכבים.	(מח) שלא תעדה אשה עדי איש.
(טז) שלא להצולו.		(מט) שלא לכתוב קעקע.
(יז) שלא ללמד עליו זכות.		(נ) שלא להתגודד.
(יח) שלא לימנע מללמד עליו חובה.		(נא) שלא לעשות קרחה על מת.

הלכות יסודי התורה

יש בכללן עשר מצות, שש מצות עשה וארבע מצות לא תעשה, וזהו פרטן:

(ח) שלא לאבד דברים שנקרא שמו עליהם.	(ד) לאהבו.	(א) לידע שיש אלוה.
(ט) לשמוע מן הנביא המדבר בשמו.	(ה) ליראה ממנו.	(ב) שלא יעלה במחשבה שיש שם אלוה
(י) שלא לנסותו.	(ו) לקרש שמו.	אחר זולתי ה'.
	(ז) שלא לחלל שמו.	(ג) ליחדו.

וביאור מצות אלו במפרקים אלו:

כגבור עושה מלחמה ובסיני כשליח צבור עטוף, לומר שאין לו דמות וצורה אלא הכל במראה הנבואה ובמחזה. ואמתת הדבר אין דעתו של אדם מבין ולא יכולה להשיגו ולחקרו. וזה שאמר הכתוב, החקר אלוה תמצא אם עד תכלית שרי תמצא (איוב יא, ז).
 נ. מהו זה שביקש משה רבינו להשיג כשאמר, הראני נא את כבודך (שמות לג, יח). ביקש לידע אמיתת המצאו של הקדוש ב"ה עד שיהיה ידוע בלבבו, כמו ידיעת אחד מן האנשים שראה פניו ונחקה צורתו בלבבו, שנמצא אותו האיש נפרד בדעתו משאר האנשים. כך ביקש משה רבינו להיות מציאות הקב"ה נפרדת בלבבו משאר הנמצאים עד שידע אמתת המצאו כאשר היא. והשיבו ברוך הוא שאין כח בדעת האדם החי, שהוא מחובר מגוף ונפש, להשיג אמיתת דבר זה על בוריו. והודיעו ברוך הוא מה שלא ידע אדם לפניו ולא ידע לאחריו, עד שהשיג אמיתת המצאו דבר שנפרד הקב"ה בדעתו משאר הנמצאים, כמו שיפרד אחד מן האנשים שראה אחוריו והשיג כל גופו ומלבושו בדעתו משאר גופי האנשים. ועל דבר זה רמז הכתוב ואמר, וראית את אחורי ופני לא יראו (שמות לג, כג).

יא. וכיון שנתברר שאינו גוף וגווייה, יתברר שלא יארע לו אחד ממאורעות הגופות, לא חיבור ולא פירוד, לא מקום ולא מדה, לא עליה ולא ירידה, ולא ימין ולא שמאל, ולא פנים ולא אחור, ולא ישיבה ולא עמידה, ואינו מצוי בזמן עד שיהיה לו ראשית ואחרית ומנין שנים, ואינו משתנה שאין לו דבר שיגרום לו שינוי. ואין לו לא מות ולא חיים כחיי הגוף החי, ולא סכלות ולא חכמה כחכמת האיש החכם, לא שינה ולא הקיצה, ולא כעס ולא שחוק, ולא שמחה ולא עצבות, ולא שתיקה ולא דבור כדבור בני אדם. וכך אמרו חכמים, אין למעלה לא ישיבה ולא עמידה ולא עורף ולא עיפוי.
 יב. והואיל והדבר כן הוא, כל הדברים הללו וכיוצא בהן שנאמרו בתורה ובדברי נביאים הכל משל ומליצה הן, כמו שנאמר, יושב בשמים ישחק (תהלים ב, ד), כעסוני בהבליהם (דברים לב, כא), כאשר שש ה' (דברים כח, טג), וכיוצא בהן. על הכל אמרו חכמים, דברה תורה כלשון בני אדם. וכן הוא אומר, האותי הם מכעיסים (ירמיה ז, ט), הרי הוא אומר, אני ה' לא שניתו (מלאכי ג, ז), ואילו היה פעמים כועס ופעמים שמח היה משתנה. וכל הדברים האלו אינם מצויין אלא לגופים האפלים השפלים שוכני בתי חומר אשר בעפר יסודם, אבל הוא ברוך הוא יתברך ויתרומם על כל זה.

פרק שני

א. האל הנכבד והנורא הזה, מצוה לאהבו וליראה אותו, שנאמר ואהבת את ה' אלהיך (דברים ו, ה), ונאמר את ה' אלהיך תירא (דברים ו, ג).

ב. והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו, שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול, כמו שאמר דוד, צמאה נפשי לאלהים לאל חי (תהלים מב, א). וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו ויפתח ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד, כי אראה שמיך מעשה

פרק ראשון

א. יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון, והוא ממציא כל נמצא. וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמתת המצאו.

ב. ואם יעלה על הדעת שהוא אינו מצוי, אין דבר אחר יכול להמצאותו.

ג. ואם יעלה על הדעת שאין כל הנמצאים מלבדו מצויים, הוא לבדו יהיה מצוי ולא יבטל הוא לבטולם, שכל הנמצאים צריכין לו והוא ברוך הוא אינו צריך להם ולא לאחד מהם. לפיכך, אין אמתתו כאמתת אחד מהם.

ד. הוא שהנביא אומר, וה' אלהים אמת (ירמיה י, ז), הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמתתו. והוא שהתורה אומרת, אין עוד מלבדו, (דברים ד, לה) כלומר, אין שם מצוי אמת מלבדו כמותו.

ה. המצוי הזה, הוא אלהי העולם ארון כל הארץ, והוא המנהיג הגלגל בכח שאין לו קץ ותכלית, בכח שאין לו הפסק, שהגלגל טובב תמיד ואי אפשר שיסוב בלא מסבב, והוא ברוך הוא המסבב אותו בלא יד ובלא גוף.

ו. וידיעת דבר זה מצות עשה, שנאמר אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ב). וכל המעלה על דעתו שיש שם אלוה אחר חוץ מזה עובר בלא תעשה, שנאמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (שמות כ, ג), וכופר בעיקר, שזהו עיקר הגדול שהכל תלוי בו.

ז. אלוה זה, אחד הוא ואינו שנים ולא יתר על שנים, אלא אחד, שאין כיחודו אחד מן האחרים הנמצאים בעולם. לא אחד כמין שהוא כולל אחרים הרבה, ולא אחד כגוף שהוא נחלק למחלקות ולקצוות, אלא יחוד שאין יחוד אחר כמותו בעולם. אילו היו אלוהות הרבה היו גופין וגויות, מפני שאין הנמנים השוין במציאותן נפרדין זה מזה אלא במאורעין שיארעו בגופות והגויות. ואילו היה היוצר גוף וגווייה היה לו קץ ותכלית, שאי אפשר להיות גוף שאין לו קץ. וכל שיש לגופו קץ ותכלית יש לבחו קץ וסוף. ואלהינו ברוך שמו, הואיל וכחו אין לו קץ ואינו פוסק, שהרי הגלגל סובב תמיד, אין כחו כח גוף. והואיל ואינו גוף, לא יארעו לו מאורעות הגופות כדי שיהא נחלק ונפרד מאחר. לפיכך, אי אפשר שיהיה אלא אחד. וידיעת דבר זה מצות עשה, שנאמר ה' אלהינו ה' אחד (דברים ו, ד).

ח. הרי מפורש בתורה ובנביאים שאין הקב"ה גוף וגווייה, שנאמר כי ה' (אלהיכם) הוא (ה)אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת (דברים ד, ט; יהושע ב, יא). והגוף לא יהיה בשני מקומות. ונאמר כי לא ראייתם כל תמונה (דברים ד, טו), ונאמר ואל מי תדמיוני ואשוח (ישעיה מ, כה), ואילו היה גוף היה דומה לשאר גופים.

ט. אם כן מהו זה שכתוב בתורה ותחת רגליו (שמות כד, ז), כתובים באצבע אלהים (שמות לא, יח), די ה' (שמות ט, ג), עיני ה' (בראשית לח, יז), אזני ה' (במדבר יא, א) וכיוצא בדברים האלו. הכל לפי דעתן של בני אדם הוא, שאינן מכירין אלא הגופות, ודברה תורה כלשון בני אדם. והכל כנויים הן, שנאמר אם שנותי ברק חרבי (דברים לב, מא), וכי חרב יש לו ובחרב הוא הורג, אלא משל והכל משל. ראה לדבר שנביא אחר אומר שראה הקב"ה לבושיה כתלג חיור (דניאל ז, ט), ואחר ראהו חמוץ בגדים מבצרה (ישעיה סג, א). משה רבינו עצמו דאחו על היס